

**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN  
KANNANOTTO**

**HALLINNONALAN KIRJANPITOYKSIKÖIDEN JA  
TALOUSARVION ULKOPUOLELLA OLEVIENT  
VALTION RAHASTOJEN**

**TILINPÄÄTÖKSISTÄ VUODELTA 2022**

## Sisällys

|                                                                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Johdanto .....                                                                                               | 3  |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tilinpäätöksestä vuonna 2022 ..      | 5  |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Geologian tutkimuskeskuksen tilinpäätöksestä vuonna 2022 .....       | 11 |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Business Finlandin tilinpäätöksestä vuonna 2022 .....                | 13 |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksestä vuonna 2022.....     | 17 |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Patentti- ja rekisterihallituksen tilinpäätöksestä vuonna 2022 ..... | 19 |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tilinpäätöksestä vuonna 2022 .    | 21 |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Energiaviraston tilinpäätöksestä vuonna 2022.....                    | 23 |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtiontakuurahaston tilinpäätöksestä vuonna 2022.....               | 26 |
| Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtion ydinjäterahaston tilinpäätöksestä vuonna 2022 .....          | 30 |

## Johdanto

### Tilinpäätöskannanottojen säädösperusta sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeet

Tilinpäätöskannanottojen laadinta perustuu talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:ään, jonka mukaan ministeriöiden tulee antaa perusteltu tilinpäätöskannanotto hallinnonalansa kirjanpitoyksikön sekä valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut kirjanpitoyksikön tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksikkö- ja rahastokohtaiset tilinpäätöskannanotot on jaoteltu seuraavan sisällön mukaisesti:

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta
2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet
3. Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikössä tai rahastossa on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi
4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi.

Tilinpäätöskannanotot ovat kunkin osaston osastopäällikön ja tulostavoitteiden allekirjoittamia. Kooste hallinnonalan kannanotoista annetaan 15.6. mennessä ja sen allekirjoittavat ministerit kansliapäällikön esittelystä.

### Yhteenveto vuoden 2022 tilinpäätöskannanotoista

#### Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Kokonaisuutena arvioiden hallinnonalan kirjanpitoyksiköt ja rahastot ovat saavuttaneet niille asetetut yhteiskunnalliset tulostavoitteet erittäin hyvin. Myös toiminnallisen tuloksellisuuden osalta toiminnallisen tehokkuuden tavoitteet on pääosin saavutettu. Asiakas- ja sidosryhmätyytyväisyys on säilynyt kaikissa virastoissa hyvällä tai jopa erinomaisella tasolla.

Maksullisen toiminnan tavoitteet saavutettiin lähinnä Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa lukuun ottamatta, jossa kustannusvastaavuus jäi 83 prosenttiin tavoitteen ollessa 100 %. Henkilöstön työtyytyväisyys säilyi lähes kaikissa virastoissa hyvällä tai erittäin hyvällä tasolla ja jopa nousi edelliseen vuoteen verrattuna. TE-toimistoissa työtyytyväisyys kuitenkin laski hienoisesti.

#### Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Kaikkien kirjanpitoyksiköiden osalta ovat tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitetyt tiedot olleet riittäviä ja kattavia.

#### Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikössä tai rahastossa on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiontalouden tarkastusviraston vuotta 2022 koskevissa virastojen tilintarkastuskertomuksissa ei ollut erityistä huomautettavaa.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Energiaviraston tulee aikaisempien vuosien tapaan kiinnittää erityistä huomiota talouteensa. Tukesin tulee edelleen jatkaa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden parantamista sekä digitalisointi- ja tietojärjestelmähankkeiden kehittämistä. Business Finlandin tulee panostaa edelleen häiriörahoituksen riskienhallintaan ja valvontaan sekä kiinnittää huomiota henkilöstön työtyytyväisyyden parantamiseen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee kiinnittää huomiota tehtävien resursointiin ja soveltuihin tavoitteisiin ja Patentti- ja rekisterihallituksen on seurattava tarkasti suoritteiden kysynnän kehitystä. Geologian tutkimuskeskuksen tulee kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen ja investointien kustannusten nousuun.

Virastoilla siirtyi vuodelta 2022 vuodelle 2023 toimintamenomäärärahoja 7–53 % (keskiarvo 18 %), joiden turvin voidaan varautua myös ennakoimattomiin ja äkillisiin menoihin sekä toteuttaa tarvittavia lisäpanostuksia mm. digitalisaatioon liittyen. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kokonaisuutena hallinnonalan virastojen on tulevana vuosina pystyttävä aiempaa paremmin rahoittamaan uusia tehtäviä ja tarpeita nykyresurssien puitteissa.

Rahastojen tilinpäätöksistä ei tilintarkastajilla ollut huomauttavaa. Valtiontakuurahaston johtokunnan tulee edelleen seurata tiiviisti yleistä taloudellista kehitystä sekä Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan kehitystä turvataksaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 4 §:ssä tarkoitettujen sitoumusten täyttäminen ja Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan jatkuvuus.

#### Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tulosohjauksen ja tulossopimusprosessin osalta osallistutaan valtioneuvoston yhteiseen kehittämistyöhön ja tämän myötä kiinnitetään huomiota mm. tavoitteiden asetteluun sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen indikaattorivalikoimaan, joka kuvaa tavoitteiden saavuttamista entistä osuvammin. Kehittämistyötä tehdään tiiviissä, poikkihallinnollisessa yhteistyössä.

Ministeriö seuraa virastojen taloudellista tilannetta ja pyrkii turvaamaan niille toimintaedellytykset turvaavan rahoituksen. Tilinpäätöskannanotoissa esitetyt arviot otetaan huomioon virastojen tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2024.

# Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tilinpäätöksestä vuonna 2022

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) laati ELY-keskusten yhteisen toimintakertomuksen osana vuoden 2022 tilinpäätöstä. Kirjanpitoyksikön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja sen nojalla annettuja alemman asteisia säädöksiä. Työ- ja elinkeinoministeriö on kuullut ohjaavia tahoja ennen tämän lausunnon antamista.

## 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

### Arvio tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta

Valtion aluehallinnon yhteinen strategia-asiakirja vuosille 2020–2023, Kestävää tulevaisuutta tekemässä – ihmisten ja alueiden parhaaksi, ohjaa aluehallinnon virastoja hallitusohjelman toimeenpanossa sekä uudistamaan toimintaansa tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa. Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että ELY-keskukset ovat hoitaneet tehtäviään laadukkaasti ja tuloksellisesti, kuten aiempinakin vuosina.

Vuoden 2022 aikana ELY-keskusten toimintaympäristöön vaikutti merkittävällä tavalla Venäjän keväällä aloittama hyökkäyssota Ukrainaan. Hyökkäyssodan takia Venäjälle asetetut pakotteet ja monet muut kerrannaisvaikutukset heijastuivat energian hintaan ja saatavuuteen, kustannustason nousuun ja talouskasvun heikkenemiseen. Samalla huoltovarmuuteen ja varautumiseen liittyvät toimenpiteet nousivat entistä näkyvämpään asemaan myös ELY-keskuksissa. Toimintaympäristön myllerryksistä huolimatta virastojen toiminta oli tuloksekasta. Suurin osa tulostavoitteista saavutettiin hyvin tuloksin. Suurimmat haasteet liittyivät työllisyystavoitteisiin, mutta myös ympäristölupavalvontoihin, yritysten TKI-toiminnan edistämiseen ja maanteiden kuntoon liittyvissä tavoitteissa jäätin jonkin verran tavoitellusta. Erityisen myönteistä on, että asiakkaiden antama palaute oli edellisvuosien tapaan hyvää ja henkilöstön työtyytyväisyys oli hyvällä tasolla.

### Lisäämme elinvoimaa -painopiste

Työllisyystavoitteissa jäätin asetetuista tavoitteista useimmilla alueilla. Vaikka työttömyys vuoden mittaan laski, niin työttömyysjaksojen kestot pitenevät. Vilkkaan työvoiman kysynnän kasvun kääntöpuolena työvoiman saatavuuden haasteet pahenevat. Yhä pahenevaa työvoiman kohtaanto-ongelmaa pyrittiin parantamaan panostamalla koulutukseen, kehittämällä ohjausta sekä edistämällä kansainvälistä rekrytointia. Yritysten kehittämiseen liittyvät tavoitteet toteutuivat pääosin. Team Finland -toimijoiden yhteistyö ja tiedonvaihto paranivat ja yritysten kehittämiseen ja kasvuun liittyvän rahoituksen kysyntä oli vilkasta. Rakennerahastokauden käynnistymisen viivästyminen heijastui siihen, että TKI-tavoite ei toteutunut monilla alueilla tavoitellusti, vaikka loppuvuotta kohti hakemusjonoja saatiin hyvin purettua.

Liikenneturvallisuus kehittyi hyvään suuntaan. Tavoitteeseen päästiin virallisten tilastojen mukaan kaikissa ELY-keskuksissa. Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä on vähentynyt selkeästi, vaikka yhden vuoden perusteella ei vielä voida tehdä varmoja tulkintoja pysyvämmästä voimakkaasta laskusuuntaisesta kehityksestä. Tieverkon kunnossapitoon liittyy haasteita, mistä kertoo se, että runsaslumisen talven myötä raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon heikkeni edellisvuodesta selvästi ja tavoitteet jäivät usealla alueella saavuttamatta. Myös kansalaisten kokemaa tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon oli laskusuunnassa, vaikkakin tavoitetaso saavutettiin useimmissa ELY-keskuksissa.

Innovatiivisten julkisten hankintojen osalta tavoitteet on saavutettu hyvin. Erityisesti L-vastuualueiden ELY-keskukset ovat monipuolisesti hyödyntäneet markkinavuoropuhelua ja dynaamista hankintamallia.

L-vastuualueilla on vastuualuettaan laajempi rooli monissa tavoitteissa ja toiminnoissa. Mahdollisia vertailuja ELY-keskusten välillä tehtäessä on tarpeen huomioda, että ELY-L- vastuualueiden keskitettyjen toimintojen vaikutusalueena on useita maakuntia, eikä vain L-vastuualueen maakunta.

ELY-keskukset ovat arvioineet osaamisen ja ohjauksen kehittämiseen liittyvät tavoitteet lähes kaikkien osalta täysin toteutuneiksi. Osaamisen kehittämisen osalta haasteita on ollut Satakunnassa, ja elinikäisen ohjauksen osalta Pohjois-Pohjanmaalla. Kansainvälisiin osaajiin liittyvät tavoitteet ovat niin ikään toteutuneet täysin suurimmassa osassa ELY-alueita, mutta haasteita on ollut Hämeessä ja Pohjois-Pohjanmaalla. Yhteistyö Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen kanssa on lähtenyt liikkeelle hyvin suuressa osassa ELY-alueita.

Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet -tavoitteen ja mittarin osalta pääosa ELY-keskuksista ilmoittaa ”liikennevalo”- mittarilla tavoitteen toteutuneen.

#### Tavoittelemme hiilineutraaliutta -painopiste

Ilmastomuutoksen hillintä on ELY-keskuksen kaikkia toimintoja yhdistävä ja läpileikkaava teema. ELY-keskukset ovat osallistuneet aktiivisesti alueelliseen ilmastotyöhön ja toteuttaneet osaltaan alueellisia ilmastostrategioita. Energiamurrosta ja kiertotaloutta on edistetty mm. lausuntojen, valvonnan, neuvonnan ja rahoituksen keinoin. ELY-keskukset ovat hyvin merkittävässä roolissa hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitteen toteuttajana alueellisella tasolla.

ELY-keskusten ilmastotyön valtakunnalliseen yhtenäistämiseen ja vauhdittamiseen tähtäävä ja kaikki aluekeskukset osallistava Pirkanmaan ELY-keskus -vetoinen ELY-ilmastotiekarttahanke on jatkunut aktiivisesti myös vuoden 2022 aikana. Hankkeen myötä on mm. luotu kaikille ELY-keskuksille yhteinen ELY-keskusten ilmastotiekartta IKKUNA, kaikkiin ELY-keskuksiin on perustettu oma ilmastotiimi ja useimmissa palkattu myös oma ilmastoasiantuntija. IKKUNA on auttanut ELY-keskuksia integroimaan ilmastonäkökulman kaikkien vastuualueidensa tehtäviin. ELY-keskusten tärkein ilmastopanostus ei yleensä kohdistu ELY-keskusten oman hiilijalanjäljen pienentämiseen vaan ELY-keskusten hiilikädenjäljen suurentamisen kautta epäsuorasti alueen muiden tahojen ja toimijoiden hiilijalanjäljen pienentämiseen. ELY-keskukset ovat tehneet hyvää yhteistyötä maakuntien liittojen ja kuntien kanssa alueellisen ilmastotyön edistämisessä ja vauhdittamisessa.

Maaseutuohjelmasta myönnetystä tuista suuri osa kohdistui uusiutuvan energian ja kiertotalouden hankkeisiin. Luonnon monimuotoisuuden edistämisessä METSO- ja HELMI -ohjelmat olivat keskeisessä asemassa. Tavoitteet niin luonnonsuojelualueiden toteutuksen kuin luontotyyppien ja lajisuojelun edistämisen suhteen saavutettiin varsin onnistuneesti ja luonnonsuojelun tavoitteet ylitettiin selvästi monilla alueilla. Vesien tilan parantamiseen ja vesistökunnostukseen liittyvät toimenpiteet toteutuivat lähestulkoon tavoitteiden mukaisesti. Ympäristölupavalvonnoissa resurssien niukkuuden takia osa ELY-keskuksista ei päässyt tavoitteisiin.

Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen on suurimmassa osassa ELY-keskuksista toteutunut tavoitteiden mukaisesti, vaikka ELY-keskuksilla ei ole suoria keinoja vaikuttaa yhdyskuntajätteen kierrätykseen. Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteita on huomioitu mm. annetuissa lausunnoissa sekä neuvonnassa, ja kierrätystavoitteita pyritään monissa ELY-keskuksissa saavuttamaan eri toimijoiden laajalla yhteistyöllä.

Luonnonsuojelun valtakunnallinen kokonaistulos oli hyvä, vapaaehtoisen suojelun ollessa pääosassa. Kokonaishehtaarmäärä oli lähes vuoden 2021 huipputasolla. Luontotyyppien ja lajisuojelun edistämistyöt etenivät pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti. Helmi-ohjelmassa työt ovat lähteneet käyntiin jokaisessa elinympäristöteemassa. Itämeren ja vesien hyvän tilan osalta tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin,

vesien- ja merenhoidon suunnitelmien 2022–2027 toimeenpano käynnistyi kaikilla alueilla useimmilla toimialoilla. Kipsi-hanke eteni kokonaisuutena erittäin hyvin, vaikka Saaristomeren valuma-alueella jäätettiin tavoitepinta-alasta.

ELY-keskusten raportoinneista nousee hyviä esimerkkejä ELY-keskusten vaikutusmahdollisuuksien käytämisestä mm. elinkeino-vastuualueen tai alueiden käytön yhteistyössä, kuten vesienhoidon tuominen mukaan MRL:n mukaisiin kuntien kehityskeskusteluihin. Vesistökunnostusten edistämisen tavoitteet ylitettiin ja useat alueelliset toimijat saatiin hyvin mukaan toteuttamaan vesien tilaa parantavia kunnostustoimia. Monipuolinen sidosryhmäyhteistyö on selvästi tukenut toimintaa ja aktivoinut alueellisia ja paikallisia toimijoita. Alueidenkäytön edistämisellä ja hyvällä yhteistyöllä kuntien kanssa on kehitetty alueidenkäytön suunnittelua ja luotu mahdollisuuksia hallitulle yhdyskuntakehitykselle. Kaavoitus on ollut vilkasta ja monilla alueilla erityisesti yleiskaavoitus on kehittynyt laadullisesti ja/tai kattavuudeltaan myönteisesti. Tuulivoimakaavoitus on työllistänyt ELY-keskuksia erityisesti Pohjois-, Länsi- ja Keski-Suomessa. Vihreän siirtymän hankkeet, erityisesti aurinkovoima, ovat vaatineet aiempaa enemmän työpanosta.

#### Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat -painopiste

Venäjän keväällä aloittama hyökkäyssota toi valmius- ja varautumisasiat aiempaa näkyvämmiin osaksi virastojen toimintaa ja suunnittelua. Jatkuvuussuunnitteluun ja tietoturvaan kiinnitettiin aiempaakin enemmän huomiota. Varautuminen, riskienhallinta ja tietoturva ovat vallitsevassa turvallisuusympäristössä virastoille tärkeitä kehittämiskohteita. Asiakkuuksien hallinnan ja asiakaskokemuksen parantaminen nousee yhä vahvemmin esille samoin kuin verkostotyön kehittäminen. Työyhteisön hyvinvointiin ja digitaitoihin panostaminen korostuu hybridityöskentelyn mallissa.

Koronapandemian aikaisen, lähes koko henkilöstöä koskeneen, etätyöjakson jälkeen virastoissa on vakiintunut hybridityöskentelyn malli, johon liittyen on panostettu henkilöstön digivalmiuksien kehittämiseen ja yhteisöllisyyden ylläpitoon. Työtapojen muutokset on otettu henkilöstön keskuudessa hyvin vastaan, mistä osaltaan kertoo se, että henkilöstön työtyytyväisyys on ELY-keskuksissa jatkanut paranemistaan.

Toimintaympäristön jatkuvista ja nopeista muutoksista huolimatta myös KEHA-keskus on toteuttanut sille asetettuja tulostavoitteita onnistuneesti. Virastojen toimintaa on kehitetty tavoitteiden mukaisesti, työvoimapaalvelujen uudistamista edistetty ja digitalisaatiohankkeita viety eteenpäin hyvin tuloksin.

#### Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnan tuloksellisuutta on arvioitu toiminnan vaikuttavuuden ja tuottavuuden kautta. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että tuloksellisuuden paraneminen on jatkunut myös vuoden 2022 aikana. Vaikutavuutta kuvaavat tulostavoitteet saavutettiin varsin onnistuneesti. Tavoitteista jäätettiin lähinnä työllisyyttä kuvaavissa mittareissa, raskaan liikenteen tyytyväisyydessä maanteiden palvelutasoon, TKI -toiminnan edistämisessä ja ympäristövalvonnan valvontasuunnitelman toteutumisessa. ELY-keskusten ja TE-toimistojen kokonaistuottavuus on monilta osin noussut edellisvuodesta.

ELY-keskukset toteuttivat maatalouden valvontasuunnitelmat aikataulussa, vaikka eläinvalvonnat saatiin käyntiin suunniteltua myöhemmin eläinpalkkiojärjestelmään tulleiden muutosten vuoksi. Valvontavaroitteiden erinomaisen aikataulu- ja määrätavoitteiden täyttymisen lisäksi toiminta on ollut EU-vertailun perusteella kustannustehokasta Suomen monitahoisesta tukijärjestelmäkokonaisuudesta huolimatta. Toiminnalla on turvattu Suomen saamaa EU-rahoitusta ja pystytty helpottamaan maatalouden vaikeaa tilannetta maksamalla EU-tuet mahdollisimman aikaisin.

Elintarvikeketjun valvontojen osalta ELY-keskusten tekemien valvontojen toteumaprosentti oli yhteensä 86 %, mikä on hiukan enemmän kuin edellisinä vuosina. Kolmen ELY-keskuksen osalta valvonnan toteuma

oli alle 80 % kun taas Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus teki 100 % suunnitelluista valvonnoista. Vuonna 2022 koronarajoitukset eivät enää vaikuttaneet tehtyyn valvontaan. Elintarvikeketjun valvonnat koostuvat kymmenestä eri sektorista, joista suurimmat ovat luomuvälvonta, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta sekä kasvinterveyden valvonta.

### Toiminnallinen tehokkuus

Kokonaistuottavuus nousi kuudessa ELY-keskuksessa ja laski yhdeksässä ELY-keskuksessa edelliseen vuoteen verrattuna. Kokonaistuottavuuden kasvua selittää mm. se, että osan suoritteiden osalta suoritelmäärät lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna. Osaltaan myös toiminnan uudelleenorganisointi sekä sähköisten toimintatapojen käyttöönotto selittävät tuottavuuden kasvua. Kokonaisuutena ELY-keskusten taloudellisuuden ja tuottavuuden arvioidaan säilyneen ennallaan, osin jopa parantuneen edellisestä vuodesta. ELY-keskusten tehtäviä hoidetaan edelleen varsin niukoilla henkilöresursseilla ja tätä kautta tuottavuus näyttäytyy eri tehtävien osalta vähintäänkin hyvänä.

TE-toimistojen htv-määrä lisääntyi merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna lisääntyneiden tehtävien myötä, kun uusi TE-asiakaspalvelumalli otettiin käyttöön. Sitä myötä myös oman toiminnan kokonaistekannukset (brutto) kasvoivat merkittävästi. Kokonaistuottavuus oli korkein Kaakkois-Suomen TE-toimiston alueella. Kaakkois-Suomen alue on ainoa ELY-alue, jolla ei ole työllisyyden kuntakokeilua.

Pääosa maksullisen toiminnan tuotoista, noin 9,2 milj. euroa, muodostui maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista. Kokonaistuotot pysyivät miltei edellisvuoden tasolla.

### Palvelukyky ja suoritteiden laatu

Vuoden 2022 aikana ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen asiakastyytyväisyyttä mitattiin palvelutyytyväisyyskyselyjen avulla. Arvioitavia palvelukokonaisuuksia olivat rahoitus-, maksatus, lupa- ja valvontapalvelut sekä yritysten kehittämispalvelut. Valtakunnallisten yhteenvetotulosten (helmikuu 2023) mukaan ELY-keskusten asiakkailta saamien ”palvelu kokonaisuudessaan” tyytyväisyysarvosanojen valtakunnallinen keskiarvo vuonna 2022 oli kaikkien palveluiden osalta 4,29 (4,35 / 2021), mitä voidaan pitää erinomaisena (asteikko 1–5). Kokonaistyytyväisyyden keskiarvo kuitenkin laski hivenen vuoden 2021 vertailukelpoiseen tulokseen verrattuna. Sidosryhmien tyytyväisyyttä ELY-keskusten toimintaan mitataan joka toinen vuosi. Vuonna 2022 ei mitattu sidosryhmien tyytyväisyyttä.

Tienpidon hankintoihin ja tilauksiin käytetään merkittävästi resursseja ELY-keskuksissa. Kyseisen suoritteiden osalta taloudellisuus on parantunut ja suoritteiden tuottamisen yksikkökustannukset ovat laskeneet edellisestä vuodesta.

### Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilötyövuosimäärä lisääntyi sekä ELY-keskuksissa että TE-toimistoissa. Toimintamenomäärärahoilla palkattujen henkilöiden henkilötyövuosimäärä kasvoi edellisestä vuodesta. ELY-keskuksissa sekä vakinaisten että määräaikaisten määrä lisääntyi edellisiin vuosiin verrattuna. TE-toimistoissa vakinaisten määrä lisääntyi, mutta määräaikaisten määrä väheni edellisiin vuosiin verrattuna.

Koko henkilöstöä tarkasteltaessa keski-ikä laski hienoisesti vuoteen 2021 verrattuna sekä ELY-keskuksissa että TE-toimistoissa. Koko henkilöstön keski-ikä oli 49,1 vuotta ELY-keskuksissa ja 46,1 vuotta TE-toimistoissa. Keski-ikä koko valtionhallinnossa on 45,5 vuotta.

ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa työtyytyväisyyden kokonaistyytyväisyysindeksi nousi, mutta TE-toimistoissa laski edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot, työpvm/htv kasvoivat merkittävästi ELY-

keskuksissa, KEHA-keskuksessa ja TE-toimistoissa. Tämä selittyy pitkälti sillä, että sairauspoissaolot palautuivat koronavuosia edeltäneelle tasolle pitkän etätyöjakson päätyttyä ja henkilöstön palattua takaisin toimistoille. Myös koronaan sairastumiset näkyvät poissaoloissa edelleen.

## **2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet**

Pääosin ELY-keskusten, KEHA-keskuksen ja TE-toimistojen toiminnan raportointi on ollut riittävää ja viirastot ovat systemaattisesti vastanneet niille asetettuihin tulostavoitteisiin. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen raportointi on kattanut tulossopimuksen kaikki osa-alueet. Tulostavoitteiden toteutuminen ja poikkeamat tavoitteista on raportoitu ministeriön näkökulmasta asianmukaisesti.

Seurannan ja raportoinnin osalta on kuitenkin tunnistettu myös kehittämistarpeita: esim. L-vastuualueen osalta lievempien onnettomuuksien tilastoinnissa. Kehittämistarpeita nousee myös sanallisen raportoinnin selkeyden ja riittävyys osalta: mm. maaseuturahastosta tuetut hankkeet, osaamisen ja ohjauksen kehittäminen, kansainvälisiin osaajiin liittyvät toiminnot sekä EU-rakennerahastojen toimeenpanoon ja sen analyysiin liittyen.

Valtiontalouden tarkastusviraston antamassa vuoden 2022 tilintarkastuskertomuksessa todetaan, että Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot antavat oikeat ja riittävät tiedot (oikean ja riittävän kuvan) talousarvion noudattamisesta sekä kirjanpitoyksikön tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta valtion talousarviosta annetun lain mukaisesti, lukuun ottamatta liitetietoa 13 Taseeseen sisältyvistä rahastoiduista varoista, jota ei ole laadittu.

Toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjen tietojen osalta ei tarkastuksessa ole tullut esiin olennaista huomautettavaa.

## **3. Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikössä tai rahastossa on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Valtiontalouden tarkastusviraston vuoden 2022 tilintarkastuskertomuksen mukaan sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyysissä ja tarkastettu kirjanpidon, valtuusseurannan, tuloksellisuuden, laskentatoimen ja tilinpäätöksen sekä valtionavustusprosessien tarkastuksen yhteydessä. Kirjanpidon tarkastuksessa on tullut esiin puutteita, joiden johdosta KEHA-keskuksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin. Sisäisen valvonnan osalta ei tarkastuksessa ole tullut esiin olennaista muuta huomautettavaa.

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

## **4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Ohjaus- ja raportointijärjestelmä toimii nykyisellään kohtuullisen hyvin ja tilinpäätöksen tuloksia hyödynnetään alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2024.

Syksyllä 2023 neuvotellaan uudet tulossopimukset alkavalle hallituskaudelle. ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tulosohtauksen ja tulossopimusprosessin osalta osallistutaan valtioneuvoston yhteiseen kehittämistyöhön ja tämän myötä kiinnitetään huomiota mm. tavoitteiden asetteluun sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen indikaattorivalikoimaan, joka kuvaa tavoitteiden saavuttamista entistä osuvammin. Kehittämistyötä tehdään tiiviissä, poikkihallinnollisessa yhteistyössä.

Tiina Korhonen  
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Kristiina Santos  
Erityisasiantuntija

# Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Geologian tutkimuskeskuksen tilinpäätöksestä vuonna 2022

## 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Toimintaympäristö ei pandemian helpottaessa palautunutkaan normaaliksi. Venäjän hyökkäys Ukrainaan, Euroopan pakotetoimet ja irtautuminen venäläisestä energiasta, nostivat keskustelun raaka-aineiden strategisuudesta ja omavaraisuudesta pintaan. Euroopan komissio ryhtyi toimenpiteisiin tavoitteenaan lisätä eurooppalaista raaka-aineiden tuotantoa sekä vähentää Euroopan riippuvuutta yksittäisistä kolmansista maista. Eurooppalaiset geotieto-organisaatiot ovat merkittävässä roolissa. GTK:lla on ennestään tunnustettu rooli kansallisissa akkustrategiassa ja kiertotalouden strategisessa ohjelmassa.

GTK:lle asetetut asiakkuuksiin liittyvät tavoitteet eivät vieläkään toteutuneet aivan odotetusti, joskin merkittävää kehitystä tapahtui, eli hyvään suuntaan ollaan menossa. Asiakkuuskokonaisuuteen kohdistettujen kehittämistoimien voidaan odottaa tuovan tulosta etenkin hiukan pidemmällä tarkasteluvälillä. Maksullisen toiminnan tuotto ylitti odotukset.

Vaikuttavuustavoitteissa oli asetettu huippuosaamisen osalta tavoitteeksi 24 %:n osuus kaikista projektituloista, ja toteuma oli 23,2 %. Kehitys edellisvuoden 15,7 %:sta on merkittävä, vaikkei tavoitteeseen aivan yllettykään. Maksullisten ja yhteisrahoitteisten projektien osuuden osalta tavoite oli 31%, ja toteuma oli 24,9 %, eli edelleen jäädään etäälle tavoitteesta. Tämä heijastuu puolestaan näille projekteille asetettuun toiminnalliseen tavoitteeseen: htv-tavoite oli 76, mutta toteuma 68,4. Projektitoiminnan tulot ylittivät kuitenkin edellisvuoden tapaan asetetun tavoitteen.

Laitos rekrytoi maltillisen kasvun ja asiantuntijoita lisäävän henkilöstösuunnitelman mukaisesti, ja kulu- neen vuoden 83 rekrytoinnista 70 %:ssa mahdollistettiin monipaikkaisuus. Rekrytointi on ollut onnistunutta, laitos työnantajana ja Suomi sijaintimaana ovat vetovoimaisia. Kansainvälisiä rekrytointeja tehtiin 14. Laitos on hyvin kansainvälinen työpaikka.

Outokummun Mintecin merkittävä kehittäminen on kunnianhimoinen, monivuotinen hankekokonaisuus, joka kehittää tutkimusinfrastruktuuria ja tarjoaa modernit työtilat, mutta ennen kaikkea oikea- aikaisena hankekokonaisuutena mahdollistaa osaltaan EU:n raaka-aineisiin liittyvien tavoitteiden toteut- tamista.

GTK:n asiantuntijat ja asiantuntijuus näkyvät erinomaisesti erilaisissa viestintäkanavissa. Tämä edistää laitoksen tunnettuutta ja työnantajakuvaa. Vuoden 2022 henkilöstökyselyn vastausprosentin ja vastaus- ten perusteella talossa on tyytyväisiä työntekijöitä. GTK 2.0 -muutosohjelma on vetovoimatekijä. Moni- paikkaisuus ja uudet työn tekemisen tavat vahvistavat kuvaa modernista ja kehittyvästä tutkimuslaitok- sesta.

## 2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kan- nalta sekä kehittämistarpeet

VTV:n 25.4.2023 päivätty tilintarkastuskertomus toteaa, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä sään- nöksiä on noudatettu. Toiminnallisesta tehokkuudesta VTV:llä ei ole huomautettavaa. Tilinpäätöslas- kelma liitteineen antaa oikean ja riittävän kuvan taloudellisesta asemasta, eikä sisäisen valvonnan osalta ole huomautettavaa.

Laitoksen tilinpäätös on jälleen kerran erittäin informatiivinen, havainnollinen ja lukijaystävällinen.

**3. Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikössä on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Henkilöstö on asiantuntijaorganisaation tärkein voimavara, joten henkilöstön jaksamiseen tulee jatkuvasti kiinnittää huomiota.

GTK:n tieto ja osaaminen sekä laitoksen tarjoamat ratkaisut ovat entistä ajankohtaisempia useissa yhteiskunnan kohtaamissa haasteissa, ja kestäviä ratkaisuja tarvitaan. GTK:lla on osaamista ja mahdollisuuksia tuoda osaltaan ratkaisuja yhteiskunnan monisyisiin ongelmiin. Tämä tulee kommunikoida niin sidosryhmille kuin laajemminkin.

Investointien kustannusten nousuun tulee kiinnittää huomiota.

**4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Ministeriö pyrkii varmistamaan laitoksen toimintaedellytykset turvaavan rahoituksen sekä jatkaa laitoksen kunnianhimoisten kehittämishankkeiden edistämistä sekä laitoksen vahvuuksien viestintää myös kansainvälisesti.

Ilona Lundström  
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Riikka Aaltonen  
Kaivosylitarkastaja

# Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Business Finlandin tilinpäätöksestä vuonna 2022

## 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Innovaatorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland Oy muodostavat yhteisellä strategialla johdettavan toiminnallisen kokonaisuuden. Kokonaisuuteen kuuluu lisäksi Business Finland Venture Capital Oy.

Business Finlandin toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta seurataan vaikuttavuusselvityksillä ja asiakastason vaikutuksia kuvaavilla mittareilla. Vuonna 2022 *globaalisti erittäin menestyviä yrityksiä* -tulostavoitteen osalta ns. vientikertoimen (rahoitettujen hankkeiden synnyttämä ennustettu vuosittainen vienti/TKI-rahoitus) toteuma (41) ylitti asetetun tavoitteen noin kaksinkertaisena. Asiakkaiden myönnteiset vientiodotukset näkyvät erityisesti veturihankkeissa ja niihin kytkeytyvissä kumppanuushankkeissa. Business Finlandin asiakkaiden vienti kasvoi noin prosenttiyksikön enemmän kuin OECD-maiden vienti keskimäärin<sup>1</sup>. Business Finland pystyi toiminnassaan reagoimaan nopeasti Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan aiheuttamaan muutostilanteeseen vienninedistämisessä ja myös muissa toiminnoissaan. Business Finland otti käyttöön uuden kansainvälistymisen edistämisen palvelumallin. Business Finlandilla oli myös keskeinen rooli Team Finland -strategian päivityksen valmistelussa, ja Team Finland -palvelupolun käyttöönottoa jatkettiin. Vuonna 2022 Business Finlandin ja muiden Team Finland -kumppanien välisten ns. liidien määrä kasvoi.

Toisen päätavoitteen mukaan *Business Finland edistää kestäväää kehitystä auttamalla asiakkaitaan kestävien ratkaisujen ja toiminnan kehittämisessä*. Kestävän kehityksen edistämiseen liittyvien palvelupahtumien osuutta kuvaavan tulosmittarin toteuma jäi kuitenkin vuonna 2022 edelleen merkittävästi tavoitteesta. Vähähiilisyys- ja kiertotalouteen panostavien TKI-rahoitusasiakkaiden hankkeiden tavoitevuoden liikevaihtoarvio sen sijaan ylitti huomattavasti tavoitteen, mihin vaikuttivat vuoteen 2022 painottunut Suomen kestävä kasvun ohjelman rahoitus (RRF) sekä veturi- ja co-innovation -hankkeet. Business Finland toteutti kestävä kehityksen tavoitetta rahoituksen lisäksi useilla muilla toimenpiteillä, kuten missiolähtöisellä ohjelmatoiminnalla ja kestävä matkailun edistämällä. Kestävän kehityksen tavoitteen vaikuttavuusarviointi toteutettiin vuonna 2022. Arvioinnin mukaan Business Finlandin tulisi mm. vahvistaa kestävä kehityksen roolia strategisten liiketoimintamahdollisuuksien näkökulmasta sekä asiantuntijuutta eri strategioissa ja politiikkavalmistelussa. Tarvitaan myös strategisia avauksia, kuten ohjelmia ja kampanjoita, jotka aktivoivat yrityksiä merkittäviin, pitkällä aikavälillä systeemisä muutoksia tuottaviin kilpailuloikiin. Rahoitusinstrumentit ja palvelut sekä niiden edelleen kehittäminen tarjoavat Business Finlandin strategisen palvelusäällön kestävä kehityksen edistämiseksi.

Business Finlandin kolmas päävaikuttavuustavoite koskee asiakkaiden *liiketoiminnan rohkeaa uudistumista*. Business Finlandin yritysasiakkaiden T&K-panostukset kasvoivat merkittävästi (16,7 %)<sup>2</sup> ylittäen tavoitteen lähes kolminkertaisena. Taustalla ovat erityisesti kasvumoottori- ja veturihankkeet. Kaikkien yritysten T&K-menojen kasvu Suomessa vastaavana aikana oli 10,9 %. Uusia yli yhden miljardin euron kokonaisuutta tavoittelevia ekosysteemialoiteita rahoitettiin kaksinkertaisesti (10 kpl) tavoitteeseen nähden. Business Finland toteutti osaltaan hallituksen TKI-tiekartan mukaisia toimenpiteitä ja mm. TKI-tiekartan mukaisen kumppanuusmallin kehityshankkeen. Yhteistyötä Suomen Akatemian kanssa tiivistettiin (mm. rahoitusvälineiden kehittäminen paikkaamaan aukkoa perustutkimuksen ja teollisen tutkimuksen välissä; BF:n tutkimusrahoituksen uudistaminen ja uusi co-research -rahoituspalvelu). Vuonna 2022 toteutetun ekosysteemitominnan (veturi- ja kasvumoottorirahoitukset, kumppanuusmalli) arvioinnin mukaan Business Finlandin rahoitusvälineet tukevat ekosysteemien avaintomintoja ja niillä on ollut

<sup>1</sup> Toteuman laskentaan tarvittavat tiedot ovat olleet käytettävissä vasta tilinpäätöksen julkaisun jälkeen.

<sup>2</sup> Tuorein käytettävissä oleva tieto eli v. 2020 asiakkaiden TKI-panosten muutos vuosina 2020–2021



Vuoden 2021 tilinpäätöskannanotossa työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että Business Finlandin tulee edelleen jatkaa ns. koronahäiriörahoituksen riskienhallinnan ja valvonnan toimenpiteitä mukaan lukien jälkitarkastukset. Tilinpäätöksen mukaan vuonna 2022 häiriörahoituksen tarkastuksia ja mm. takaisinperintöjä jatkettiin sekä häiriörahoituksen riskikartoitus päivitettiin. Asiaa seurataan edelleen osana tuloso-  
hjausta vuonna 2023. Lisäksi ministeriö on vuoden 2021 kannanotossa pitänyt tärkeänä, että häiriörahoituksen vaikuttavuuden arviointia syvennetään ja että arviointia edelleen sovitetaan yhteen TEM:n koronatukia koskevan arviointikokonaisuuden kanssa. Tältä osin voidaan todeta, että työ- ja elinkeinoministeriö on maaliskuussa 2023 käynnistänyt selvityksen koronatukien yhteiskunnallisesta ja pitkän aikavälin vaikuttavuudesta, ja selvitys kattaa myös Business Finlandin avustus- ja lainamuotoisen häiriörahoituksen. Lisäksi Business Finland on tilinpäätöksessä kuvatulla tavalla tarkastellut häiriörahoitusasiakkaiden hakeutumista muiden Business Finlandin palveluiden piiriin ja asiakastytytyvyyttä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on vuoden 2021 tilinpäätöskannanotossa pitänyt tarpeellisenä kestävän kehityksen edistämisen tulostavoitteeseen liittyvän toiminnan edelleen kehittämistä samoin kuin vaikuttavuuden arviointia ja mittaamista. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä on kattavasti kuvattu toimenpiteitä kestävän kehityksen edistämiseksi. Ministeriö pitää tulostavoitteeseen liittyvien toimenpiteiden jatkamista tärkeänä, samoin kuin tavoitteen toteutumista kuvaavan tulostittariston kehittämistä vuosille 2024–2027 valmisteltavaan tulossopimukseen.

Ministeriö on vuoden 2021 tilinpäätöskannanotossa kannustanut Business Finlandia ottamaan huomioon matkailun edistämistyön kehittämisessä Visit Finlandin vaikuttavuusarvioinnissa (2021) esitetyt suositukset. Tilinpäätöksessä ei kuitenkaan suoraan kuvata sitä, miten arvioinnin suositukset on otettu huomioon.

Tilinpäätöksessä kuvataan kattavasti Business Finlandin toimenpiteitä kansainvälisten osaajien maahan-tulon edistämiseksi, mutta tätä koskien tulossopimuksessa ei vielä ole sovittu tulostittareista. Ministeriö pitää tärkeänä, että Business Finlandin yhteistyössä muiden keskeisten toimijoiden kanssa toteuttaman Talent-/Work in Finland -toiminnan tulostavoitteistoa ja -mittaristoa kehitetään vuosille 2024–2027 valmisteltavaan tulossopimukseen

Työ- ja elinkeinoministeriö on vuotta 2021 koskeneessa tilinpäätöskannanotossa pitänyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä ja riittävää resursointia tärkeänä mukaan lukien esimerkiksi Business Finlandin välittämän, vuodelle 2022 painottuvan RRF-rahoituksen ja kansainvälisen verkoston riskienhallinta. Tilinpäätöksen sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumassa kuvataan Business Finlandissa toteutettuja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteitä. Rahoituskeskuksen sisäisen valvonnan arvioidaan nousseen edellisten vuosien toiminnan laajuuteen ja laatuun nähden kohtuulliselta tasolta hyvälle tasolle. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteitä tarkastellaan edelleen säännöllisesti osana tuloso-  
hjausta. Huomioon tulee ottaa myös vuoden 2023 aikana valmistuvan Euroopan komission RRF-järjestelmätarkastuksen raportin suositukset. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan rakenteita ja raportointia kehitettäessä tulisi selkeämmin huomioida se, miten rahoituskeskuksen ja yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt on erotettu ja missä tehdään yhteistyötä.

Henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen osalta työ- ja elinkeinoministeriö on vuoden 2021 tilinpäätöskannanotossa todennut, että panostusta työtytytyvyyden parantamiseksi tulee edelleen jatkaa. Henkilöstön työtytytyvyys on mittausten perusteella jonkin verran noussut, mutta panostusta asi-  
antuntijaorganisaation henkilöstön työtytytyvyyteen on tarpeen toteuttaa jatkuvana. Pääosin vuoden 2023 aikana toteutettava Business Finlandia koskevan lain muutosten täytäntöönpano sekä tämän aiheuttamat tehtävien ja työntekijöiden siirrot ja tehtäväkuvien muutokset korostavat tätä tarvetta entisestään.

#### **4. Toimenpiteet, joihin työ- ja elinkeinoministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksen ja Valtiontalouden tarkastusviraston laillisuustarkastuksen johdosta muutokset Business Finlandia koskevaan lakiin Business Finland -rahoituskeskuksen ja -osakeyhtiön tehtäväjaon selkeyttämiseksi. Tavoitteena oli erityisesti varmistaa, että yhtiön hoidettaviksi annetut julkiset hallintotehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen. Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta (503/2023) tuli voimaan 1.5.2023. Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut lainmuutosten täytäntöönpanoa koskevan ohjauskirjeen (VN/8607/2023). Lisäksi lainmuutosten täytäntöönpanoa käsitellään säännöllisesti osana Business Finlandin ohjausta.

Business Finlandin tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2024 otetaan huomioon vuoden 2022 toiminnasta tilinpäätöksen pohjalta tehdyt havainnot, esille tulleet kehittämistarpeet ja tässä tilinpäätöskannotossa esitetyt näkökohdat.

Ilona Lundström  
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Liisa Lundelin-Nuortio  
Neuvotteleva virkamies

# Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksestä vuonna 2022

## 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tavoitteena on terveen ja toimivan kilpailun turvaaminen ja talouden tehokkuuden lisääminen sekä yksityisessä että julkisessa toiminnassa sekä se, että yritykset toimivat vastuullisesti ja että kuluttajat voivat luottaa markkinoiden toimivuuteen ja häiriötilanteiden nopeaan selvittämiseen.

Viraston vaikutusarviointiyksikkö palvelee koko muuta valtionhallintoa. Yksikkö tuotti runsaasti tutkimuksia ja selvityksiä yhteiskunnallisesti merkittävistä teemoista ja esitti tutkimukseen perustuvia parannusehdotuksia sääntelyn kehittämiseksi, markkinoiden toimivuuden parantamiseksi ja kansantalouden eduksi. Esimerkkinä näistä julkiset hankinnat, raideliikenne, taksimarkkinat, lääkkeet ja apteekkipalvelut, elintarvikemarkkinat, vesihuolto ja valtionavustukset. Sähkön hinnannousuun liittyvissä kysymyksissä virasto tuotti laskelmia tukien kohdentumisesta.

Kilpailuvastuualueella voimavaroja suunnattiin aiempien vuosien tapaan kansantaloudellisesti merkittävimpiin kilpailunrajoituksiin ja haitallisimpaan markkinoiden keskittymiseen. Kartellivalvonnassa virasto esitti yhteensä 44 miljoonan euron suuruisia seuraamusmaksuja kuudelle yritykselle ja virastolla oli käynnissä useita merkittäviä kartellioikeudenkäyntejä. Neutraliteettivalvonnassa panostettiin tapauskäsittelyyn lisäksi ennaltaehkäisevään kilpailun edistämistoimintaan. Tehokkaalla hankintojen valvonnalla turvattiin verovarojen tehokasta käyttöä ja varmistettiin hankintojen toteuttaminen markkinoiden kilpailullisuutta hyödyntäen.

Kuluttaja-asiamiehen valvontatyötä suunnattiin aiempaan tapaan menettelyihin, jotka tuottavat eniten haittaa ja menetyksiä kuluttajille. Valvontatoiminnan kohteina olivat keskeisesti julkisuudessa kuluttajille ongelmia aiheuttaneet aihealueet, kuten muuttuneet sähkömarkkinat, puhelin- ja etämyynti ja erilaiset alustat ja palvelukonseptit, verkkokauppa, luotot sekä ympäristömarkkinointi. Varsinaisten valvontakeinojen ohella virasto jatkoi panostamista yhteistyöhön eri toimialojen kanssa. Kuluttaja-asiamies esitti myös miljoonan euron seuraamusmaksua harhaanjohtavasta markkinoinnista.

Vaikuttavuuden ja näkyvyyden lisääminen on yksi viraston strategisista kehityshankkeista. Viraston pyrkii tavoittamaan eri kohderyhmät useiden profiileiltaan ja tavoitteiltaan erilaisten viestintäkanaviensa kautta. Sidosryhmätutkimuksen mukaan viestintäkanavien ja tietolähteiden hyödyllisyys on hyvällä tasolla. Virasto osallistui aktiivisesti myös niin kilpailu- kuin kuluttajapoliittiseenkin yhteiskunnalliseen keskusteluun.

KKV panosti yhä laajempaan digitalisaation hyödyntämiseen. Virasto on hyödyntänyt dTEM digikypsyysarvioinnin tuloksia ja virastolla on ollut merkittäviä digitalisaatioon liittyviä kehityshankkeita. Kolme keskeistä tavoitetta olivat massadatakyykykkyyksien rakentaminen, kuluttaja-asioinnista syntyvän datan avaaminen ja kuluttaja-asioinnin itsepalveluasteen nosto.

KKV panosti systemaattisesti myös henkilöstön osaamiseen. Koulutuspäivien määrä lisääntyi ja koulutukseen liittyvät VMBaron tulokset nousivat. Sidosryhmät pitivät KKV:n henkilöstön asiantuntijuutta vahvana. Viraston koulutusrakenne painottuu ylempiin korkeakoulututkintoihin. VMBaron työtyytyväisyyden arvio oli kokonaisuudessaan valtion keskitasoa korkeammalla tasolla ja noussut edellisestä vuodesta.

Virastosta henkilöstöstä oli kaksi henkilöä henkilökierrossa vuonna 2022. Henkilöstön osaamista hyödynnettiin yli organisaatorajojen ja erilaisten yhteistyöprojektien muodossa. Lisäksi virasto teki yhteistyötä eri viranomaisten kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kokonaisuutena katsoen KKV:n voidaan katsoa menestyneen hyvin kaikilla tulossopimuksessa asetetuilla kriteereillä. Virasto on tuottanut tutkittua tietoa ja vaikutusarviointeja poliittisille päätöksentekijöille ja viranomaisille, tuottanut yhteiskunnalle lisäarvoa estämällä haitallisen keskittymisen muodostumista markkinoille sekä parantanut kuluttajien toimintaedellytyksiä ja vähentänyt kuluttajien menetyksiä. Virastossa on panostettu myös digitalisaation kehittämiseen.

**2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet**

KKV:n toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä esitetyt tiedot ovat riittävät ja niiden avulla on mahdollista muodostaa käsitys toiminnan kehityksestä ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Vuotta 2022 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ole huomauttamista KKV:n toimintaan.

**3. Toimenpiteet, joihin yksikön on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Toiminta on kehittynyt pääosin vuoden 2022 tulossopimuksessa sovitun mukaisesti. Viraston tulee kiinnittää huomiota tehtävien resursointiin ja sovittuihin tavoitteisiin sekä digitalisaation kautta tuleviin jatkuihin kustannuksiin. Virasto on panostanut kuluttajaneuvonnan digitaaliseen palveluun, mutta viraston tulee seurata edelleen kuluttajaneuvontapalvelujen saatavuutta ja mahdollista ruuhkaantumista.

**4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Ministeriön tulee seurata saatujen resurssien kohdentumista ja vaikuttavuutta.

Kimmo Ruth  
Työmarkkinaneuvos, osastopäällikön sijaisena

Eeva-Liisa Kolta-Sarkanen  
Kaupallinen neuvos

# Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Patentti- ja rekisterihallituksen tilinpäätöksestä vuonna 2022

Patentti- ja rekisterihallitus edistää teknistä ja taloudellista kehitystä ja yhteisöllistä toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti.

## 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Patentti- ja rekisterihallitus on saavuttanut asetetut tulostavoitteet kaikkien neljän tavoitealueen osalta. Tulossopimukseen sisältyvät tavoitteet on asetettu toiminnan strategisina tavoitteina, jotka edellyttävät toiminnan jatkuvaa kehittämistä.

PRH:n ydintehtävien osalta patenttihakemusten käsittelyjärjestelmän kehittäminen ja tuleva käyttöönotto mahdollistavat viraston toiminnan laajemman digitalisoinnin ja paremmat sähköiset palvelut asiakkaille. Rekisteritiedon luotettavuutta ja saatavuutta on parannettu tietojärjestelmien valvontatoiminnallisuksia kehittämällä. EU-lainsäädännön täytäntöönpanoon ja kansalliseen lakiuudistukseen liittyvät järjestelmätoteutukset on toteutettu tai toteutus on käynnissä. Valvontatoiminnoissa kaikkia asetettuja määrätavoitteita ei saavutettu, mutta yleisesti valvontatoiminnot ovat kehittyneet myönteisesti. Rekisteritietojen ajantasaisuus on parantunut.

Digitalisaation osalta todetaan, että sähköisten palveluiden käyttöaste kasvaa ja sähköisen vireillepanon osuus ylitti asetetun tavoitteen (toteuma 92,3%; tavoite 85 %). Kaupparekisterilakiuudistuksen tullessa voimaan vuonna 2023, sähköisen asiointin osuus nousee entisestään. dTEM-Digikyvyyttä koskevaa tavoitetta ei saavutettu (toteuma 3,14; tavoite 3,25). PRH on kuitenkin panostanut digipalveluiden tuottamiseen liittyviin toimenpiteisiin luomalla mm. viraston yhteisen ICT-kehittämismallin ja kokonaisarkkitehtuurin hallintamallin sekä tietoturvan hallintamallin.

Henkisten voimavarojen hallinnan osalta todetaan, että henkilöstön työtyytyväisyys on pysynyt erittäin korkealla tasolla (VMbaro toteuma 4,0; tavoite 3,9). Virastossa seurataan aktiivisesti työtyytyväisyyden eri osa-alueita ja toteutetaan valtion yleisten HR tavoitteita.

Talouden ja riskienhallinnan osalta todetaan, että riskienhallintapolitiikka on hyväksytty ja sen jalkauttaminen on alkanut. Lisäksi investointien suunnittelun ja seurannan kehittämistyö on aloitettu.

Viraston palvelukyky sekä suoritteiden ja julkisyödykkeiden laatu ovat asiakastyytyväisyyden perusteella erittäin korkea. Asiakasarvio on pysynyt korkealla (1-5 asteikolla toteuma 4,0; tavoite 4,0). Palvelujen käsittelyaikoja seurataan ja ne ovat pysyneet yleisesti katsottuna hyvällä tasolla. Lisäksi virasto on tehnyt erityisjärjestelyjä tilanteessa, jossa joidenkin asioiden käsittelyajat ovat pidentyneet asiakkaiden kannalta hankalalla tavalla.

## 2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Tilinpäätöksessä raportoidaan asianmukaisesti tulossopimuksessa asetettujen sanallisten tavoitteiden saavuttamiseksi tehdyistä toimenpiteistä sekä sanallisten ja numeeristen tavoitteiden saavuttamisesta. Lisäksi virasto raportoi tulossopimukseen sisältyviä tunnuslukuja laajemmin toimintansa eri osa-alueista ja viraston sisäisesti asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Tämä on ministeriön näkökulmasta toivottavaa myös jatkossa. Tietojen analysointi ja mahdollisten poikkeamien syiden erittely on toteutettu asianmukaisesti. Toiminnallisen tehokkuuden raportointi ja maksullisen toiminnan tuloksesta ja kannattavuudesta raportointi on asianmukaista. Tilinpäätös antaa kattavan kuvan viraston toiminnasta ja taloudesta antaen hyvän pohjan tulosohjaukselle.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa vuotta 2022 koskevassa tilintarkastuskertomuksessaan, että talousarviota on noudatettu eikä tarkastuksessa ole löytynyt huomautettavaa.

**3. Toimenpiteet, joihin Patentti- ja rekisterihallituksessa on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Tilinpäätös ei anna aihetta erityisiin toimiin. Tuloksellisuuden edelleen vahvistamiseen tähtäävää toiminnan kehittämistä on syytä jatkaa.

Viraston talous on pysynyt hyvänä edellisiltä vuosilta säästyneiden määrärahojen johdosta. Viraston tulee seurata tarkasti suoritteiden kysynnän kehitystä, joilla on suora vaikutus viraston tuloihin. Jos taloudellinen epävarmuus jatkuu ja suoritteiden kysyntä laskee pitkällä aikavälillä, viraston tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

**4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Työ- ja elinkeinoministeriö kehittää yhteistyössä viraston kanssa viraston rahoituksen rakennetta sekä ohjaus- ja raportointijärjestelmää.

Kimmo Ruth  
Työmarkkinaneuvos, osastopäällikön sijaisena

Liisa Huhtala  
Hallitusneuvos

## Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tilinpäätöksestä vuonna 2022

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo ja edistää tuotteiden, palveluiden ja teollisen toiminnan turvallisuutta ja luotettavuutta. Viraston tehtäviin kuuluu myös kuluttaja-, kemikaali- ja kasvinsuojeluvälineiden turvallisuuden valvonta ja edistäminen. Lisäksi virasto huolehtii pätevyyden toteamisjärjestelmästä (akkreditointi) sekä vastaa malminetsintään ja kaivostoimintaan liittyvistä viranomaistehtävistä.

### 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Toimintavuosi 2022 oli myös Tukesin kannalta poikkeuksellinen. Koronaviruspandemian vaikutukset jatkuivat. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota heijastui useille Tukesin toimialoille. Tukes uusi strategiansa.

Tukes on vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta saavuttanut tulossopimuksessa asetetut tulostavoitteet kaikilla tavoitealueilla. Joillakin tavoitealueilla Tukes on ylittänyt asetetut tulostavoitteet. Tulossopimukseen sisältyvät tulostavoitteet on asetettu toiminnan strategisina tavoitteina. Tulostavoitteet edellyttävät viraston toiminnan jatkuvaa kehittämistä.

Vastuullisuuteen liittyvän tulostavoitteen (*yritysten vastuullisuuden kasvu lisää turvallisuutta ja kilpailukykyä*) osalta Tukes on muun muassa jatkanut sekä asiakasneuvonnan että oppimisympäristöjen kehittämistä ja järjestänyt koulutusta. Tukes on säilyttänyt sijoituksensa Luottamus&Maine –tutkimuksessa, jossa Tukesin vastuullisuuden arvio oli julkishallinnon kolmanneksi paras. Myös akkreditointitoiminnan tunnettuus, vaikuttavuus ja hyödynnettävyys lisääntyivät. Tukesin akkreditointiyksikön palvelut ovat kansainvälisesti hyväksyttyjä.

Toiminnan riskiperusteiseen suuntaamiseen liittyvä tulostavoite (*toiminta on mahdollisimman vaikuttava suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin ja keinoihin*) on täytynyt myös sidosryhmäkyselyn tulosten perusteella. Lisäksi Tukes on kehittänyt valvontamenettelyjään sekä kohdistanut toimintaansa alueille, joilla turvallisuusriskit ovat suurimmat. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on vaikuttanut muun muassa Tukesin luvitustoimintaan.

Yhteistyön uudistamista koskeva tulostavoite (*monimuotoinen yhteistyö on systemaattista ja tuottaa lisäarvoa*) on niin ikään toteutunut Tukesin sidosryhmien arvioiden perusteella. Tukes on tehnyt toimintavuonna yhteistyötä eri foorumeilla sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Tukes, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Säteilyturvakeskus STUK ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ovat jatkaneet muun muassa digitaalisten palveluiden kehittämistä.

Sääntelyn kehittämiseen osallistumisen tulostavoitteeseen (*lainsäädäntö on ajantasaista, riskiperusteista ja toimijoiden vastuullisuutta korostavaa*) on pyritty muun muassa osallistumalla useisiin vireillä olleisiin säädösvalmisteluhankkeisiin. Lainsäädännön valmistelun lisäksi Tukes on osallistunut standardien laadintaan ja päivittämiseen. Tukes on viestinyt sääntelyn muutostarpeita koskevista näkemyksistään ministeriöille.

Digitalisaation hyödyntämistä koskeva tulostavoite (*digitalisaation avulla asiakas saa palvelut Tukesista sujuvasti, oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti*) on pääosin saavutettu. Digitalisointiasteen osalta tavoitteesta on jääty, vaikka Tukesin digikypsyysaste (3,36) on arvoitu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon keskiarvoa korkeammaksi. Tukes jatkoi digitoimintojensa kehittämistä useammilla eri osa-alueilla.

Tukesin henkilöstön kokonaistyöttömyys nousi hieman vuodesta 2021 ja oli tavoitteen mukaista (kokonaistyöttömyysindeksi 3,8). Tukesin henkilötyövuosien toteuma toimintavuonna 2022 oli 263 henkilötyövuotta. Kasvua edelliseen toimintavuoteen verrattuna oli 13 henkilötyövuotta.

Tukesin maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus toimintavuonna 2022 oli 83 prosenttia. Kustannusvastaavuus heikkeni edelliseen toimintavuoteen nähden, jolloin se oli 90 prosenttia. Kustannusvastaavuudelle on asetettu 100 prosentin tavoite.

## **2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet**

Tilinpäätös ja toimintakertomus sisältävät kattavan raportoinnin Tukesin toiminnasta ja tulostavoitteiden toteutumisesta sekä poikkeamista. Tilinpäätös ja toimintakertomus antavat ministeriölle riittävät tiedot tulosohjauksen kannalta.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) ei ollut tilintarkastuskertomuksessaan olennaista huomautettavaa Tukesin toiminnasta. VTV on tarkastuksen perusteella todennut, että Tukes on noudattanut talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä.

## **3. Toimenpiteet, joihin Tukesin on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Tukesin tulee edelleen kiinnittää huomiota talouteensa ja henkilöstömääränsä kehitykseen. Tukesin tulee kiinnittää erityistä huomiota maksullisen toimintansa kustannusvastaavuuden parantamiseen ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin kustannusvastaavuuden parantamiseksi.

Tukesin tulee edelleen jatkaa digitalisointi- ja tietojärjestelmähankkeiden kehittämistä ja seurantaan sekä selvittää suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutuksia, mukaan lukien hakkeiden kustannuksia säästävät vaikutukset.

Tukesin tulee edelleen tarkkailla koronavirusepidemian vuoksi vähentyneen kenttävalvonnan vaikutuksia viraston toimialueiden turvallisuustilanteeseen sekä jatkaa valmiuksiensa kehittämistä reagoidakseen viraston toimintaympäristöä muuttaviin ilmiöihin (kuten vihreä siirtymä sekä turvallisuusympäristön muutoksista johtuvat ilmiöt). Tukesin on myös seurattava vähentyneen tuotevalvonnan turvallisuusvaikutuksia.

## **4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Ministeriö seuraa Tukesin taloudellisen tilanteen kehittymistä. Ministeriö myös seuraa Tukesin digitalisointi- ja tietojärjestelmähankkeiden etenemistä ja niiden vaikutuksia.

Ministeriö, yhdessä Tukesin tulosohjauksen yhteistyöryhmän kanssa, kiinnittää edelleen erityistä huomiota Tukesille mahdollisesti esitettävien uusien tehtävien ja nykyisten tehtävien laajentumisen arviointiin sekä näihin liittyvien riittävien resurssien turvaamiseen ja valvonnan riskiperusteisuuden kehittämiseen. Ministeriö jatkaa vuonna 2022 valmistuneen Tukesin ulkopuolisen arvioinnin tulosten ja toimenpidesuosittelujen käsittelyä ja täytäntöönpanoa.

Kimmo Ruth  
Työmarkkinaneuvos, osastopäällikön sijaisena

Mikko Holm  
Hallitusneuvos

# Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Energiaviraston tilinpäätöksestä vuonna 2022

## 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

### Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Energiavirastolle on asetettu yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyviä tulostavoitteita, jotka liittyvät mm. energian tuotannon ja käytön kehittämiseen laaja-alaisesti, sähkön ja kaasun toimitusvarmuuteen ja verkkopalvelujen hinnoitteluun sekä sähkömarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan. Lisäksi virastolle on asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita, jotka liittyvät toimintaan kasvihuonekaasujen päästökauppaviranomaisena sekä uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden edistämisessä.

Sähköverkkoyhtiöiden hinnoittelun kohtuullisuutta koskevien valvontamenetelmien päivittäminen ja kehittäminen käynnistettiin vuoden 2022 alussa. Menetelmäkehityksen keskustelun laajentamiseksi virasto perusti sidosryhmäneuvottelukunnan, johon osallistuivat kaikkien keskeisten sähkön ja kaasun käyttäjien edustajat ja verkkoyhtiöiden edustajat. Valvontamenetelmien ensimmäiset suuntaviivat julkistettiin vuoden 2023 alussa ja lähetettiin lausuntokierrokselle.

Energiavirasto järjesti keväällä 2022 ripeästi alkurahoitusta työ- ja elinkeinoministeriön johdolla toteutettuun valtakunnalliseen kuluttajien Astetta alemmas -energiansäästökampanjaan. Syksyllä virasto lisäsi rahoitusta, jotta alueelliset energianeuvot ja Motiva kykenisivät vastaamaan rajusti kasvaneeseen kuluttajien ja yritysten tiedontarpeeseen. Virasto myös osallistui aktiivisesti kampanjan ohjaukseen.

Muita vuoden 2022 aikana viraston keskeisillä tehtäväalueilla tapahtuneita merkittäviä asioita on kuvattu yksityiskohtaisesti Energiaviraston vuotta 2022 koskevassa toimintakertomuksessa.

Energiaviraston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden panos on ollut vuonna 2022 kokonaisuutena arvioiden hyvä.

### Toiminnallinen tehokkuus

Energiavirastolle on asetettu toiminnalliseen tuloksellisuuteen liittyviä tulostavoitteita, jotka kuvaavat toiminnan tuottavuutta, taloudellisuutta ja asiakastytytyvyyttä.

Digitaalisen toimintatavan kehittämisessä virasto on vuonna 2022 siirtynyt valtion yhteiseen Vahva-asiankäsitelyjärjestelmään. Uuden laskentatavan perusteella vuoden 2022 sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien toteutuma jäi huomattavasti asetetusta tavoitteesta (tavoite oli >70 % ja toteuma oli 49,5 %, vuonna 2021 toteuma oli 60 %). Tulos kertoo paitsi järjestelmämuutoksesta myös poikkeuksellisesta vuodesta ja siitä, että uusiin tai harvinaisiin asiointitapahtumiin ei oltu osattu varautua järjestelmäkehityksessä.

Energiamarkkinoiden valvonnan ja edistämisen taloudellisuuden osalta vuodelle 2022 asetettua tavoitetta (sähkö- ja maakaasuvalvonnan toimintakulut per sähkön ja maakaasun kulutus <0,005 c/kWh) ei aivan saavutettu ja tunnusluku heikkeni edellisvuodesta. Tunnuslukua nostivat toimintakulujen kasvu sekä sähkön ja kaasun yhteenlasketun kulutuksen väheneminen.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti on vaihdellut vuosittain ja oli 95 % vuonna 2022 (101 % vuonna 2021). Kustannusvastaavuuden kolmen vuoden keskiarvo on 94 %, mikä on hyvällä tasolla.

Toiminnalliselle tehokkuudelle asetettuja tulostavoitteita ei kaikilta osin täysin saavutettu, mutta kokonaisuutena arvioiden toiminallinen tehokkuus on ollut vuonna 2022 hyvällä tasolla. Myöskään vuotta 2022 koskevassa tilintarkastuksessa ei toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjen tietojen osalta ole tullut esiin olennaista huomautettavaa.

#### Tuotokset ja laadunhallinta

Energiavirastolle on asetettu viraston kaikille toimintasektoreille tuotoksiin ja laadunhallintaan liittyviä tulostavoitteita, jotka virasto on täyttänyt kokonaisuutena arvioiden hyvin.

Tuotoksia on kuvattu laadullisesti yksityiskohtaisella tasolla Energiaviraston vuotta 2022 koskevassa toimintakertomuksessa. Toimintakertomuksessa on myös esitetty vertailutietoa esim. viraston eri toimintojen suoritelmääristä ja kustannuskehityksestä.

Viraston onnistumista asiakastyössä mitataan sidosryhmätutkimuksella. Energiavirasto teetti 2022 Luottamus & Maine -tutkimuksen. Tutkimuksen mukaan virasto tunnetaan pääasiassa valvontaviranomaisena sähköön liittyen. Arvio viraston maineesta nousi 3,19 pisteeseen edellisvuoden 3,14 pisteestä arviointiasteikolla 1–5. Mainearvio koostui kahdeksasta osa-alueesta, joista eniten nousivat vuorovaikutus, hallinto sekä tuotteet ja palvelut.

#### Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Yhteisarvosana tyytyväisyydestä vuonna 2022 oli 4,01 kun se vuonna 2021 oli 3,92. Tulossopimuksessa asetettu tavoite vuodelle 2022 oli >3,9 ja se siis ylitettiin. Henkilöstökyselyn seitsemällä kahdeksasta osa-alueesta on keskiarvona mitattuna vuoden 2022 luku suurempi kuin vuonna 2021. Tyytyväisyyskyselyn perusteella hybridityömalliin ollaan tyytyväisiä ja käytäntöjä pidetään selkeinä.

Viraston henkilöstövoimavarojen käytön haasteena on perinteisesti ollut lisääntyvien tehtävien ja resurssien yhteensovittaminen. Viraston tehtävät ovat usean vuoden ajan lisääntyneet yksittäisten lisätehtävien sekä isompien tulevien tehtäväkokonaisuuksien toimeenpanon johdosta. Viime vuosina virasto budjettiin on saatu kohtuullisesti tarvittavat lisäykset.

Viraston tehtävien täyttämisen edellyttämien henkilöresurssien varmistaminen säilyy haasteena myös jatkossa, EU-taustaisen ja myös kotimaisen energiapoliittisen ohjauksen lisääntyessä.

## **2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet**

Energiaviraston toiminnan raportointi on ollut riittävää ja virasto on pyrkinyt systemaattisesti vastaamaan sille asetettuihin tulostavoitteisiin. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen raportointi on kattanut tulossopimuksen kaikki osa-alueet. Tulostavoitteiden toteutuminen ja poikkeamat tavoitteista on raportoitu ministeriön näkökulmasta asianmukaisesti.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa vuodelta 2022 ei ole ilmennyt huomautettavaa. Tilintarkastuskertomuksessa todetaan, että tarkastuksen perusteella talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu, eikä tarkastuksessa ole sisäisen valvonnan osalta tullut esiin olennaista huomautettavaa.

**3. Toimenpiteet, joihin Energiaviraston on ryhdyttävä ja joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Ministeriö toteaa Energiaviraston saavuttaneen sille asetetut keskeiset vaikuttavuus- ja tuloksellisuustavoitteet kokonaisuutena arvioiden hyvin. Energiavirasto on toiminut hallinnonalan strategisten tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Valtiontalouden tarkastusviraston antamassa, Energiaviraston vuoden 2022 toimintaa koskevassa tilintarkastuskertomuksessa ei ole esitetty huomautettavaa viraston toiminnasta. Energiaviraston tulee kuitenkin jatkossa huomioida tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa mainitut ja viraston johdon tietoon saatetut asiat.

Koska taloudellisten lisäresurssien saaminen virastoon on haasteellista, on viraston jatkossakin seurattava talouttaan sekä määrärahojen ja resurssien riittävyyttä, sekä kiinnitettävä erityistä huomiota nykyisten resurssien optimaaliseen kohdentamiseen eri tehtäväalueille. Virasto tekee yhteistyötä tuloso-  
hjaavan osaston kanssa budjetti- ja kehysvalmisteluissa riittävien resurssien turvaamiseksi. Ministeriö seuraa tilannetta ja mahdollisuuksien mukaan esittää lisäresursseja virastolle.

Energiaviraston toiminnasta vuonna 2021 tehdyn arvioinnin tulokset otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2023. Ministeriö ja Energiavirasto valmistelevat yhteistyössä alustavia tulostavoitteita kirjattavaksi vuotta 2023 koskevaan tulossopimukseen.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta viraston kanssa on sovittu, että virasto jatkaa erityisesti viestinnän järjestelmällistä kehittämistä.

Riku Huttunen  
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Markku Kinnunen  
Neuvotteleva virkamies

## Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtiontakuurahaston tilinpäätöksestä vuonna 2022

Valtiontakuurahaston tarkoituksena on turvata Finnvera Oyj:n antamien vientitakuiden, takausten ja muiden valtiontakuurahastolain (444/1998) 4 §:ssä tarkoitettujen sitoumusten täyttäminen, joista valtio vastaa. Rahaston tehtävänä on toimia valtiontakuurahastolain 4 §:n nojalla puskurina valtion budjetista Finnvera Oyj:n suuntaan valtion takuu- ja erityistakaustoiminnassa. Operatiivinen toimija valtiontakuurahaston vastuulla olevassa takuu- ja erityistakaustoiminnassa on valtion omistama erityisrahoitusyhtiö, Finnvera Oyj.

Rahaston toiminnan luonne on pääasiallisesti tekninen. Työ- ja elinkeinoministeriön valtiontakuurahastosta vastaava ohjausyksikkö ei ole asettanut valtiontakuurahastolle tulostavoitetta rahaston toiminnan teknisen luonteen sekä rahaston ja Finnvera Oyj:n välisen työnjaon johdosta. Tulostavoitteiden asettaminen sekä niiden toteutumisen mittaaminen ja seuranta vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan osalta tehdään Finnvera Oyj:n rahoitustoiminnalle.

Rahasto saa varansa valtion talousarviossa rahastolle siirrettäväksi osoitettavasta määrärahasta, erityisrahoitusyhtiön rahastoon siirtämisestä varoista ja rahastolainasta suoritettavista maksuista sekä valtiontakuurahastolain 11 §:ssä tarkoitettuihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista. Rahastossa olevat varat ovat osa valtion yleistä kassavarantoa, jonka hoitamisesta vastaa Valtiokonttori. Rahaston pääoma sijoitetaan osana valtion yleistä kassahallintoa eikä sijoittamisesta tulevia tuottoja tulouteta rahastoon. Tämän johdosta rahaston pääoman tuotolle ei ole asetettu tavoitetta.

### 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä tulostavoitteiden toteutumisesta

#### Tilikauden 2022 toiminta ja tulos

Valtiontakuurahaston vastuulla oleva Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2022 lopussa noin 23,9 miljardia euroa (2021 lopussa 22,6 mrd. euroa). Suurimpia yksittäisiä vastuumaita ovat Yhdysvallat, Suomi, Saksa ja Brasilia. Vastuukannasta 78 prosenttia sijoittuu vähäriskisiin ns. korkean tulotason maihin ja 22 prosenttia poliittisen riskin maihin (OECD maaluokat 1–7).

Toimialoista telakoiden ja varustamoiden osuus oli vuoden 2022 lopussa 51 prosenttia, metsävastuiden osuus 17 prosenttia ja televastuiden osuus 14 prosenttia. Vientitakuuvastuiden voimakas nousu vuodesta 2014 lähtien on johtunut pääosin alus- ja telakkatoimialan vastuiden kasvusta, joiden rahoitukseen Finnvera on osallistunut. Suurin osa näistä tilauksista jonoutuu ajallisesti usealle vuodelle telakan rakennuskapasiteetin mukaan, ennen kuin alukset rakennetaan. Tästä syystä erityisesti aluskanta on kasvanut voimakkaasti. Suuret yksittäiset vastuut tai vastuiden toimiala- ja maakeskittymät luovat myös riskikeskittymiä. Merkittävimmän yksittäisen keskittymän muodostaa telakka- ja varustamosektori, joka säilyy suurimpana myös tulevaisuudessa. Suuria riskejä tai riskikeskittymiä Finnvera pyrkii suojaamaan aina mahdollisuuksien mukaan.

Vientitakuukannasta yritysvastuiden osuus oli 22,9 (vuonna 2021 21,7) miljardia euroa, pankkivastuiden osuus 0,8 (vuonna 2021 0,8) miljardia euroa ja suvereenivastuiden osuus 0,2 (vuonna 2021 0,1) miljardia euroa vuoden 2021 lopussa. Nostettua vastuuta oli 14,1 (vuonna 2021 12,1) miljardia euroa ja nostamattomaa (ml. tarjoukset) 9,8 (vuonna 2021 10,5) miljardia euroa, joka suurimmalta osin tulee nostetuksi useiden vuosien aikajaksolla tulevaisuudessa.

Vastuista 30 prosenttia oli parhaimmissa ns. investointitason riskiluokissa AAA – BBB- ja loput muissa riskiluokissa BB+ – D. Vuoden 2021 loppuun verrattuna vientitakuiden riskiluokajakajakauma on pysynyt samalla tasolla, mutta silti edelleen selvästi heikompana kuin ennen koronavirusta. Erityisesti risteilytoimialan riskiluokat heikentyivät merkittävästi koronavaikutusten vuoksi.

Riskien suojausta on aiempaan tapaan hoidettu muiden vientitakuulaitosten ja yksityisten vakuutusyhtiöiden kanssa tehdyillä jälleenvakuutussopimuksilla, joilla vakuutusyhtiöt ottavat osan luottoriskistä kantakseen. Sopimusten laskettu mahdollinen maksimikorvaus oli vuoden 2022 lopussa n. 1,4 miljardia euroa, joka kattaa noin 7 prosenttia nostetusta vastuukannasta.

Suuret riskikeskittymät, epävarmuus maailman taloudellisesta ja poliittisesta kehityksestä sekä yksittäiset suurten yhtiöiden tapahtumat vaikuttavat vientitakuuportfolion riskitasoon. Mahdolliset tappio-odotukset lyhyellä aikavälillä ovat keskittyneet muutamaisiin yhtiöihin risteily- ja telakkatoimialalla, sekä Venäjän vastuissa. Epävarmuus riskin kehittymisestä tai tappioista ovat edelleen suuria vuonna 2023. Merkittäviä tappioita ei ole vielä realisoitunut, mutta puskurivaroihin vaikuttavat vastuiden tappiovaraukset ovat erittäin suuria. Finnveran arvion perusteella Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan ei toistaiseksi aiheudu välitöntä tarvetta valtioneuvostorahastosta annettavalle rahastomaksulle.

Finnveran lakiin perustuvan vientitakuuvaltuuden enimmäismäärä on 38 miljardia euroa ja erityisriskinoton takausvaltuus 5 miljardia euroa. Erityisriskinoton takausvaltuus nousee 1.6.2023 lähtien 8 miljardiin euroon. Valtioneuvostorahasto on tilinpäätöksessään arvioinut Finnvera Oyj:n laskelmiin perustuen, että 31.12.2022 tilanteen mukaisen nostetun vastuukannan (14,1 miljardia euroa) luottoriskitaso on ylittänyt rahastoitujen varojen määrän selkeästi.

Tilanteessa 31.12.2022 valtioneuvostorahastolla oli kassavaroja n. 1,1 miljardia euroa, joista 349 miljoonaa euroa on sidottu 4.2.2021 tehdyn rahastomaksupäätöksen myötä syntyneen sitoumuksen maksamiseen Finnveralle. Finnveran taseen vienti- ja erityistakaustoiminnan rahastossa oli vuoden 2022 lopussa varoja 78,7 miljoonaa euroa. Ennen vuonna 2020 alkanutta koronapandemiaa Finnveran vienti- ja erityistakaustoiminnan tulos oli voitollinen ja valtioneuvostorahaston puskurivarojen arvioitiin olevan riittävällä tasolla. Vuoden 2020 aikana tilanne muuttui erityisesti koronakriisin aiheuttama luottoriskin ja tappiovarausten kasvun johdosta.

Finnveran vuoden 2020 tappiollisen tuloksen seurauksena Finnvera joutui tekemään luottotappiovarauksia IFRS-standardin mukaisesti, ja vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillistulos aiheutti Finnveran taseen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston varojen tyhjenemisen 829 miljoonasta eurosta 0 euroon. Valtioneuvostorahaston varat olivat 31.12.2020 yhteensä 691 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 valtioneuvostorahaston suoriteperusteinen negatiivinen tulos johtui Finnveran vuoden 2020 tappiollisen rahastolain toiminnan tuloksen perusteella tehdystä rahastomaksupäätöksestä 349 miljoonaa euroa, joka kirjattiin rahaston tilinpäätöksessä vuoden 2021 kuluksi.

Tilikauden 2022 ylijäämä on 5,55 miljoonaa euroa. Tilikaudelle laadittu talousarvio oli 3,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Positiivinen ero johtuu pääasiassa USD-kurssin vahvistumisesta euroon verrattuna. Vakausopimussaamiset ovat pääosin euromääräisiä ja USD-kurssin vahvistumisen myötä takaisinperintäsaamisten ja takaisinperintäkertymän määrä on kasvanut talousarvioon verrattuna yhteensä n. 1,5 miljoonaa euroa. Lisäksi Argentiina, Pakistan ja Indonesia maksoivat aiemmin lykättyjä lyhennys- ja korkoeriä, joita ei oltu huomioitu talousarviossa.

Takaisinperintäsaamisten kokonaismäärästä (nimellisarvo 191,0 miljoonaa euroa ja kirjanpitoarvo 17,7 miljoonaa euroa) merkittävä osa (nimellisarvosta 74 prosenttia ja kirjanpitoarvosta 99,7 prosenttia) on Pariisin klubissa solmittuun vakautussopimukseen perustuvia. Valtioneuvostorahastolla on vakautussopimukset seuraavien velallismaiden kanssa: Argentiina (velan kirjanpitoarvo nimellisarvosta tilinpäätöksessä 60 prosenttia), Irak (10 prosenttia), Kuuba (10 prosenttia), Pakistan (30 prosenttia) ja Serbia (80 prosenttia). Kaikkien velallismaiden saamisten arvostusprosentit säilyivät vuoden 2022 tilinpäätöksessä samana kuin vuotta aiemmin. Vakautussopimusten arvostus tehdään maakohtaisesti OECD-arvostusmalliin ja Finnveran takaisinperintäarvioon perustuen. Korean kansantasavallan (Pohjois-Korea), Zimbabwen ja Libyan järjestämättömät saamiset on arvostettu nolnaan.

## **2. Raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet**

Valtiontakuurahaston tilinpäätöksessä on seuraavat osat: 1. Toimintakertomus, johon kuuluvat johdon katsaus, toiminnan tehokkuus, tilinpäätösanalyysi sekä sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma sekä 2. Tilinpäätöslaskelmat ja liitteenä annettavat tiedot käsittäen tuotto- ja kululaskelman, taseen, rahoituslaskelman sekä tilinpäätöksen liitetiedot. Tiedot esitetään kahdelta vuodelta. Rahaston tilinpäätöksessä ei esitetä tarkentavaa tunnuslukuanalyysiä valtion vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tuloksellisuudesta ja kannattavuudesta. Sen sijaan Finnvera Oyj esittää vuosikertomuksessaan yksityiskohtaisempaa tilasto- ja vertailuaineistoa vientitakuu- ja erityistakaustoiminnasta kokonaisuutena.

Tilintarkastajat ovat 16.3.2023 lausuntonaan tilikaudelta 1.1.-31.12.2022 esittäneet, että valtiontakuurahaston tilinpäätös antaa valtion talousarviosta annetussa laissa ja asetuksessa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta, tuloksellisuudesta ja taloudellisesta asemasta. Rahastoa on tilintarkastajien mukaan hoidettu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Valtioneuvosto on 23.3.2023 vahvistanut valtiontakuurahastosta annetun lain nojalla rahaston tilinpäätöksen vuodelta 2022.

Ministeriön näkökulmasta raportointi on toteutettu asianmukaisesti. Valtiontakuurahaston toiminnan raportointi on ollut riittävää ja se on kattanut kaikki osa-alueet. Ministeriö toteaa, ettei rahaston tilinpäätös ja siitä annettu tilintarkastuskertomus anna aihetta toimenpiteisiin.

## **3. Toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Ministeriö arvioi, että valtiontakuurahasto on suoriutunut hyvin valtiontakuurahastolain mukaisista tehtävistään vuonna 2022. Ministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että valtiontakuurahaston johtokunta on huolellisesti hoitanut koronapandemian aiheuttamien muutosten vaatimia tehtäviä sekä vaikutusten seuranta.

Ministeriö, Finnvera ja valtiontakuurahaston johtokunta ovat seuranneet vastuukannan ja riskiaseman kehitystä sekä puskurivarojen tasoa tehostetusti koronapandemia-aikana ja sen jälkeen. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että maailman taloudellinen ja poliittinen tilanne on merkittävästi heikentynyt koronapandemian ja Ukrainan sodan seurauksena. Rahoituslaitosten ja vientiyritysten luottoluokituksiin, vakautussopimusten arvostukseen sekä valtioiden kykyyn noudattaa solmittuja sopimuksia on aiheutunut merkittäviä muutoksia vuosien 2020-2022 aikana. Rahastoitujen varojen riittävyyden arvioimiseen liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta. Finnvera Oyj:n vastasyklinen mandaatti erityisrahoituslaitoksena, suuret riskikeskittymät, epävarmuus maailman taloudellisesta ja poliittisesta kehityksestä ja yksittäiset suurten yhtiöiden tapahtumat ovat viime vuosina vaikuttaneet riskitasojen nousuun vientitakuu- ja erityistakaustoiminnassa. Keskittymäriskin ja korkean riskitason vuoksi Finnvera ei ole purkanut vuonna 2020 tehtyjä luottotappiovarauksia, ja on mahdollista, että luottotappiokirjaukset voivat kasvaa tai luottotappioita voi realisoitua. Ministeriö toteaa tämän vuoksi, että valtiontakuurahaston johtokunnan tulee jatkossa tiiviisti seurata yleistä taloudellista kehitystä sekä Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tilannetta turvatakseen valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 4 §:ssä tarkoitettujen valtion vastuulla olevien sitoumusten täyttäminen ja Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan jatkuvuus.

## **4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Ministeriö toteaa, että se jatkaa vuonna 2023 taloudellisten ja poliittisten epävarmuustekijöiden aiheuttaman tilanteen kehittymisen sekä Finnveran taloudellisen tilanteen seuranta. Ministeriö valmistelee jatkuvuussuunnitelmaa varmistaakseen prosessien nopeuden ja sujuvuuden siltä varalta, että tappiovarauksia alkaisi kriisien seurauksena realisoitua.

Finnveran rahoitusta koskevan lainsäädännön kehittäminen -työryhmä on vuonna 2020 suosittanut valtiontakuurahaston lainsäädännön päivittämistä. Ministeriö on aloittanut valtion julkista vienninrahoitusjärjestelmää sekä Finnveraa ja sen toimintaa sääntelevän säädöskokonaisuuden esivalmistelun alkuvuodesta 2023, ja sen on tarkoitus valmistua hallituskauden 2023-2027 aikana. Tässä yhteydessä tarkastellaan uudelleen myös valtiontakuurahaston rooli ja päivitetään sitä koskeva lainsäädäntö vastaamaan muuttuneita olosuhteita.

Ilona Lundström  
Ylijohtaja, osastopäällikkö

Nathalie Dahl  
Hallitussihteeri

## Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtion ydinjäterahaston tilinpäätöksestä vuonna 2022

Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi tässä asiakirjassa rahaston tuloksellisuutta ja sen kehittymistä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumista. Ministeriö ottaa myös kantaa raportoinnin perusteiden asianmukaisuuteen ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä niiden kehittämistarpeisiin. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö toteaa toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi.

### 1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Varautumisrahasto Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävänä on kerätä, pitää tallessa ja turvaavasti sijoittaa ne varat, jotka tulevaisuudessa tarvittaisiin ydinjätteistä huolehtimiseksi, mikäli jätehuoltovelvolliset eivät kykenisi itse huolehtimaan niistä. Ydinjätehuoltorahaston luonteen vuoksi sen ensisijaisena päämääränä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan varmistaa ydinjätehuollon toteutuminen tulevaisuudessa.

Rahaston varat kerätään jätehuoltovelvollisilta organisaatioilta, joilla on huolehdittavanaan ydinjätteitä. Tällaisia organisaatioita ovat tällä hetkellä Fortum Power and Heat Oy, Teollisuuden Voima Oy ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

Varautumisrahaston tase oli vuoden 2022 lopussa noin 2,6 miljardia euroa (vuonna 2021 noin 2,7 miljardia euroa). Rahaston varat kattavat tällä hetkellä kaikki arvioidut jätehuoltovelvollisten tähän mennessä kertyneen ydinjätteen huoltoon tarvittavat kustannukset.

Rahaston sijoitustoiminnasta sekä lainaustoiminnan mahdollisista korkotuotoista kertyvillä tappioilla veloitetaan jätehuoltovelvollisten rahasto-osuuksia vastaavasti. Varautumisrahaston tappio oli vuonna 2022 noin 96,4 miljoonaa euroa (vuonna 2021 oli voittoa noin 38,2 miljoonaa euroa), ja se käytettiin rahasto-osuuksien vähennyksiin. Pääasiallinen syy tuottoalijäämään oli se, että kiinteäkorkoisten joukkolainojen laskennallinen arvo laski kun markkinakorot nousivat vuoden 2022 aikana jyrkästi.

Jätehuoltovelvollisilla ja heidän osakkeenomistajillaan on oikeus lainata turvaavia vakuuksia vastaan enintään 60% jätehuoltovelvollisen rahasto-osuudesta. Vuonna 2022 takaisinlainausmahdollisuutta 2 (3) käyttivät Fortum Power and Heat Oy:n osakkeenomistaja Fortum Oy (60 % osuudestaan) ja Teollisuuden Voima Oy (noin 45% osuudestaan). Valtio ei käyttänyt takaisinlainausoikeuttaan.

Rahasto antoi Valtiokonttorin tehtäväksi sijoittaa lainaustoiminnan jälkeen rahastoon jääneet varat valtion sarjaobligatioihin (25,3%) aikaisempien vuosien tapaan, ja ydinenergialain vuonna 2021 tapahtuneen muutoksen mukaisesti muuhun sijoitustoimintaan ulkoistettujen varainhoitajien (22,2%) kautta siten, että kummankin sijoitusten osuus oli lain mukaiset vähintään 20% rahaston varoista.

Rahaston käytössä oleva lainaustoiminta ja muu sijoitustoiminta ovat ydinenergialain periaatteiden mukaisia. Merkittävin rahaston käyttämä harkinta liittyy Varautumisrahaston varojen takaisinlainaukseen ja erityisesti siihen liittyvien vakuuksien arviointiin.

#### Tutkimusrahastot

Valtion ydinjätehuoltorahastoon kuului vuonna 2022 Ydinturvallisuustutkimusrahasto ja Ydinjätetutkimusrahasto, jotka yhdistettiin vuoden 2023 alusta. Tutkimusrahastoihin kerätään vuosittain ydinlaitosten haltijoilta varoja jaettavaksi alan tutkimustoimintaan. Vuonna 2022 tutkimusvaroja jaettiin yhteensä noin 8,8 miljoonaa euroa (vuonna 2021 noin 9 miljoonaa euroa).

Rahaston käytössä oleva tapa kerätä ja jakaa varoja on ydinenergialain periaatteiden mukainen.

## **2. Raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet**

Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunta hyväksyi vuoden 2022 tilinpäätöksen 1.2.2023. Tilinpäätöksessä on seuraavat osat: johdon katsaus, toiminta-ajatus ja tehtävät, toiminta ja talous tarkasteluvuonna erillisrahastoittain, toiminnan tuloksellisuus, johtokunta, sijoitusneuvottelukunta, rahaston henkilöstö, maksetut palkkiot, eläkeasiat, tilintarkastajat, sisäinen valvonta, tuotto- ja kululaskelma, tase, rahoituslaskelma, liitteet, tilikirjat ja tositenumerosarjat. Tiedot esitetään erillisrahastoittain kahdelta vuodelta.

Ministeriö on vahvistanut Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa 23.3.2023. Tilintarkastus on suoritettu 7.2.2023. Toisen kahdesta tilintarkastajista oli JHT-tilintarkastaja ja toinen KHT-tilintarkastaja. Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Ministeriön näkemyksen mukaan rahaston raportointi on ollut asianmukaista ja riittävää ohjauksen ja tulosvastuun kannalta. Ministeriön näkemyksen mukaan raportoinnin kokonaishyötyä lisäisi parempi aikataulullinen ennakoitavuus.

## **3. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi**

Valtiontalouden tarkastusvirasto ei tarkasta Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöstä eikä tässä kannotossa siten ole käytettävissä tarkastusviraston tarkastusraporttia.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminta ja tilinpäätös vuodelta 2022 vastaavat valtioneuvoston asettamia tavoitteita. Ministeriöllä ei ole huomauttamista Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnasta eikä tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2022. Rahasto on vuonna 2022 täyttänyt sille asetetut tulostavoitteet.

Varautumisrahastoa koskevat tulostavoitteet vuodelle 2023 on sovittu ministeriön ja rahaston vuosittaisessa tulosneuvottelussa joulukuussa 2022. Tulostavoitteet kohdistuvat pääosin rahaston määräraikojen noudattamiseen, sijoitustoiminnan kehittämiseen, tutkimusrahastojen yhdistämisen implementointiin ja hallinnon kehitystarpeiden identifiointiin. Myös jätehuoltokaavioissa tulee siirtymä pidempiin aikajaksoihin ja SAFER-kokonaisuuden kautta toivotaan, että päästäisiin parempaan lopputulokseen, eli että kaikki tutkimuksiin varatut rahat saataisiin käytettyä. Myös sijoitussalkun vastuullisuusnäkökulmaa katsottiin olevan tarpeellista tarkastella.

Riku Huttunen  
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Mirjami Tanner  
Erityisasiantuntija